

ليکونکی : سٽيفن زاهوينی (Steven Sahiounie).
منبع او دخپريدو نيټه : گلوبال ريسرچ «2024-08-23»
ژباړونکی : پوهندوی دوکتور سيدحسام «مل» .

د متحده ايالاتو نظامي اډه په بنگله دیش دانقلاب دزړه په دننه کې

US Military Base in Bangladesh at the Heart of a Revolution

بنگلاديش پخوانی لومړی وزيری شيخ حسينه پر امريکا سخت تورونه لگولي دي د
اگست په 12، په هند کې د جلاوطنی پرمهال، هغی اکنامک ټایمز ته وویل،

”زه کولی شم په واک کې پاتې شوی وای که ما د سینټ مارټین ټاپو حاکمیت
تسلیم کړی وای او امریکا ته یې اجازه ورکړې وای چې د بنگال په خلیج باندې
تسلط ولري. زه د خپلې خاورې له خلکو څخه غوښتنه کوم، ”مهرباني وکړئ
د بنسټپالو لخوا لاسوهنه مه کوئ.“

“I could have remained in power if I had surrendered the sovereignty of Saint
Martin Island and allowed America to hold sway over the Bay of Bengal. I
beseech to the people of my land, ‘Please do not be manipulated by radicals’.”

حسینه د اگست په ۵ مه وروسته له هغې استعفا وکړه چې د محصلینو له خوا د هغه قانون په اړه چې د دولتي ملکي خدمتونو دندو وګاڼه وکړي، د څو اوونیو له تاوتریخجنو لاریونونو وروسته استعفا وکړه. لاریونونه د 2024 په جون کې وروسته له هغه پیل شول کله چې سترې محکمې د آزادۍ جنگیا لپاره 30٪ کوټه (سهمی) بیرته ورکړه چې په 1971 کې د هند د نظامي مداخلې په مرسته د پاکستان سره د جګړې وروسته د هیواد لپاره خپلواکي وګټله. زده کونکو احساس کاوه چې دوی د غیر عادلانه سیستم سره مخ دي او د دوی د تعلیمي وړتیا و پر ځای د دندې لپاره محدود فرصتونه لري.

د جولای په ۱۵ مه د ډهاکه پوهنتون محصلینو مظاهره کوله او د کوټې د اصلاحاتو غوښتنه یې کوله، چې ناڅاپه یې د خلکو له خوا په چپرو او کلپونو برید وشو. ورته بریدونه په بل ځای کې پیل شول او اوازي خپرې شوي چې دا یوه ډله وه چې د واکمن عوامي لیګ سره تړاو لري.

ځینې په دې باور دي چې هغه ډله چې تاوتریخوالی یې پیل کړی د بهرني هیواد لخوا ګمارل شوي اجیرانو ته پیسې ورکړل شوي. د کوڅو مظاهره چیان چې د وحشیانه کرکیچ سره مخ شوي وو په سوریه کې د 2011 کال د مارچ د پاڅون په اړه د لویدیځ رسنیو توضیحات وو. خو رسنیو دا راپور نه دی ورکړی چې مظاهره چیان وسله وال وو او حتی د تاوتریخوالي په لومړۍ ورځ ۶۰ سوري پولیس وژل شوي وو. پوښتنه د بنگله دیش په څیر قضیو کې ده: ایا دا د رینو پاڅون و، یا د بهرنیو ګټو لخوا په احتیاط سره ترسره شوی پېښه؟

د جولای تر 18 پورې، 32 مړینې راپور شوي، او د جولای په 19 کې، 75 مړینې وې. انټرنیټ بند شو، او په لسو ورځو کې له 300 څخه ډیر ووژل شول او په زرګونو نور تېپیان شول.

ځینې یې د بنگلادیش پاڅون ته د **جنرال زی** انقلاب نوم ورکوي، په داسې حال کې چې نور یې د مونسون انقلاب بولي. خو کارپوهان لا تر اوسه د محصلینو پر مظاهره چیانو د لومړني تاوتریخوالي د یوې سرچینې په اړه متحد نه دي.

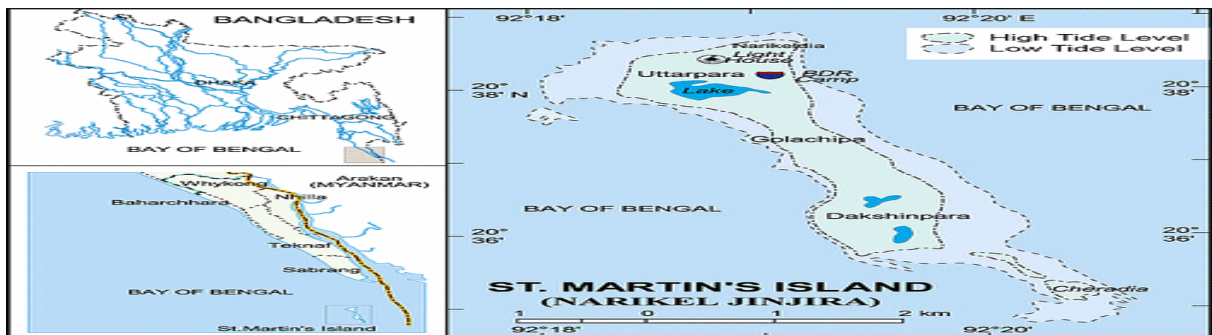
حسینه د جنوري د اوومې په انتخاباتو کې چې د امریکا د بهرنیو چارو وزارت یې "آزاده یا عادلانه نه" بللې وه، په پرله پسې توګه څلورم ځل وګټلې. سیمه ایز ځواک کورونه، هند او چین، د 76 کلن واکمن ته د مبارکۍ لپاره ورغلي. **حسینی** له ۲۰۰۹ کال راهیسې په داسې حال کې چې د سخت دریځو اسلامي ګواښونو سره مخامخ وه، په یوه هېواد کې سوله ټینګه کړې وه. د ځینو زده کونکو فعالانو په وینا، د بنگله دیش هندوانو په نښه کول هېڅکله د زده کونکو د غورځنګ پیغام یا اراده نه وه.

جماعت اسلامي د بنگله دېش په ۵۳ کلن تاریخ کې هېڅکله هم په پارلمان کې اکثریت نه دی ګټلی، خو وخت په وخت یې له اپوزیسیون بنگله دېش نشنلست ګوند (BNP) سره

اتحاد کري دی. جماعت، لکه څنگه چي دا گوند په پراخه کچه پيژندل کيږي، د اگست په لومړۍ نيټه بنديز ولگول شو، کله چي **حسینه** د کوتي ضد لاريونونو په ترڅ کي د مړيني لپاره دوه مخالف گوندونه تورن کړل.

د اقتصاد پوه او د نوبل د جايزي گټونکي **محمد يونس** په انتقالي حکومت کي د ټاکنو تر ترسره کيدو پوري د سترسلاکار دنده ومنله. هغه وويل چي هغه به د خپلي لومړي انديښني په توگه د نظم بحالولو هڅه وکړي.

د **سینت مارتین تاپو** د بنگال خليج په شمال ختيځ کي يوازي په درې مربع کيلومتره کي دځمکي يوه پراخه برخه ده او د متحده ايالاتو دارو تمرکز دی چي غواړي دچين په وړاندي د توازن په توگه په سويل ختيځ آسيا کي خپل شتون زيات کړي.

[Source](#)

شيخ حسینه د امريکا د پلان په اړه خبرې کوي

د مې په ۲۸ مه نيټه، **چين** د **حسیني** د هغې پرېکړې ستاينه وکړه چي يوې بهرني پوځي اډې ته د اجازې د نه ورکولو پرېکړه يې وکړه او دا يې د بنگله دېش د خلکو د پياوړي ملي روحيې او خپلواکي د ژمنتيا د انعکاس په توگه وستايل.

حسینه د کوم هيواد د نوم اخيستو پرته وويل چي هغې ته د جنوري د ۷ په ټولټاکنو کي پرته له کوم خنډ څخه د بيا ټاکنو وړانديز شوی و که چيري هغې يو بهرني هيواد ته د بنگله دېش په خاوره کي د هوايي اډې جوړولو اجازه ورکړي.

حسینه ډيلي ستار وړځپانې ته وويل: "که ما يو مشخص هيواد ته اجازه ورکړي وای چي په بنگله دېش کي هوايي اډه جوړه کړي، نو ما به کومه ستونزه نه درلوده." بنگله دېش پخوا ختيځ پاکستان و، چي په ۱۹۴۷ کي د پاکستان يوه برخه شوه، کله چي برتانوي هند د هندو اکثریت هند او مسلمان اکثریت پاکستان وویشل شو. بنگله دېش په ۱۹۷۱ کال کي د خپلواکي د جگړې تر گټلو وروسته تا سييس شو. د ۱۹۷۵ کال د اگست په ۱۵ نيټه پوځي کودتا وشوه او د **حسیني** پلار **شيخ مجيب الرحمن** د خپلي کورني له ډېرو غړو سره ووژل شو.

د امریکا د بهرنیو چارو وزارت چې د سي آی اي په مرسته په بهرنیو هیوادونو کې د سیاسي مداخلې اوږده سابقه لري. بېلګې یې په ۲۰۰۳ کال کې پر عراق د 'رژیم بدلون' یرغل دی، او د ۲۰۱۱ په 'عرب پسرلي' کې مور ولیدل چې امریکا پر لیبیا د حکومت د نسکورولو لپاره حمله وکړه، په سوریه کې د امریکا د 'آزادی جنگیالیو' ملاتړ چې د القاعده ترهګر وو، او امریکا د مصر په ټاکنو کې لاسوهنه وکړه چې د اخوان المسلمین غړی یې د ولسمشر په توګه وټاکه. امریکایي لیل جعفر د مصر په ټاکنو کې د لاسوهنې په تور په پنځه کاله بند محکومه شوه، خو هیلري کلنټن مخکې له دې چې د زندان سزا پوره کړي، په قاهره کې د امریکا له سفارت څخه وشړله او اوس د سولې د قول اردو مشر ده. د کور دفتر.

امریکا په بهر کې د خپلو اهدافو د ترلاسه کولو لپاره ډیری وختونه فرقه ایزې مسلې او شخړې کاروي. وروسته له هغه چې په بنگله دیش کې اسلامپالو **حسینه** وشړله، د هند په ټلو بیونی چیلونو کې د هندوانو په معبدونو او کاروبارونو د بریدونو راپورونه خپاره شول.

هندوان، د بنگله دیش تر ټولو لوی مذهبي اقلیت دی، چې د مسلمانانو اکثریت دی، د هیواد د نږدې 170 ملیون نفوس شاوخوا 8٪ جوړوي. دوی په دودیز ډول د **حسینی** ګوند، عوامي لیګ ملاتړ کړی، چې دوی یې د زده کونکو له بلواګرو سره په مخالفت کې اچولي دي.

د بنگله دیش د هندو بودایی مسیحي یووالی شورا، د اقلیتونو د حقونو د یوې ډلې په وینا، د **حسینی** له ګوښه کیدو وروسته په یوه اونی کې، په ټول هیواد کې د هندوانو او نورو مذهبي اقلیتونو په وړاندې لږترلږه 200 بریدونه شوي.

پولیسو په خپلو لیکو کې تلفات هم ساتلي دي، دا ثابتوي چې مظاهره کوونکي هم وسله وال وو، او د **حسینه** هند ته له تېښتې وروسته یې یوه اونی اعتصاب وکړ.

په ډاګه کې د بنگله دیش د سولې او امنیت مطالعاتو انستیتیوت وویل چې دوی په دې باور دي چې ټولشمولیت او کثرت مهم اصول دي ځکه چې بنگله دیش د **حسینه** وروسته دورې حرکت کوي. دا دقیق ټکي: شمولیت او کثرت اوسنی 'بزکلمې' (buzz-words) یعنی Buzzword یوه کلمه یا جمله ده، نوې یا پخوا موجوده ده، چې د یوې مودې لپاره مشهوره کیږي. Buzzwords اکثراً د تخنیکي اصطلاحاتو څخه اخیستل کیږي مګر ډیری وختونه اصلي تخنیکي معنی د فیشني کارونې له لارې لري کوي، په ساده ډول د نورو د متاثر کولو لپاره کارول کیږي. کله چې په سمو شرایطو کې کارول کیږي، ځینې ټکي خپل

ریښتیني تخنیکي معنی ساتي د ډیر کار شوي سوداګری بزور ډونو مثالونو کې همغږي عمودي، متحرک، او **تفصیل ددی قلم پواسطه** [دی چې په واشنګټن DC کې کارول کیږي. او هغه هم د سیاسي او امنیتي ډلو پر بنسټ.

مودى او حسينه

حسينه د بنگله ديش سره د اړيکو د توازن لپاره د ښه کار کولو اعتبار لري .

سيمه ايز قدر تونه هغې له هند سره ځانگړې اړيکې درلودې، خو له چين سره يې هم اقتصادي او دفاعي اړيکې زياتې کړې. د 2023 په مارچ کې، حسينه د بنگال خليج ساحل ته څيرمه د بنگله ديش په کاکس بازار کې د چين لخوا جوړه شوې د 1.21 مليارډ ډالرو په ارزښت سب ميرين پرانستله.

د مې په ۲۸ مه چين د **حسينې** ستاينه وکړه چې د يوې بهرنۍ هوايي اډې له اجازې يې ډډه کړې ده. د **چين** د بهرنیو چارو وزارت ويا ند **ماو نينگ** وويل: "**چين** د لومړۍ وزيرې **حسينه** وينا يادونه کړې چې د بنگله ديش د خلکو ملي روحیه منعکس کوي چې خپلواک وي او د بهرني فشار څخه ويره نلري."

ماو وويل، ځينې هېوادونه خپلې شخصي گټې لټوي، د نورو هېوادونو په انتخا با تو کې په ښکاره تجارت کوي، د نورو هېوادونو په کورنيو چارو کې بې رحمانه لاسوهنه کوي، د سيمې امنيت او ثبات ته زيان رسوي او د خپل تسلط او زورواکۍ بڼه په بشپړه توگه ښکاره کوي.

چين په بنگله ديش کې په بيلابيلو پروژو کې د 25 مليارډ ډالرو څخه ډير پانگونه کړې چې په سويلي آسيا کې د پاکستان څخه وروسته ترټولو لوړه ده چې د بنگله ديش سره يې په دوامداره توگه دفاعي اړيکې پياوړې کړې چې د جنګي ټانکونو ، سمندري کښتيو، د جنګي الوتکو سربيره د ميزائيل کښتيو په گډون د ډيرې نظامي تجهيزاتو په گډون .

د هند لومړي وزير نريندرا مودي او **حسينه** د اوږدې مودې راهيسې د نږدې اړيکو جوړولو لپاره د يو بل په هېوادونو کې ډيموکراتيک شاته تگ له پامه غورځولی و، او دوه اړخيز تجارت د هندي شرکتونو سره د لويو معاملو په ترسره کولو سره وده کړې. "

زه د بنگله ديش خلکو ته د ټاکنو د بريالي ترسره کيدو مبارکي هم ورکوم. مور ژمن يو چې د بنگله ديش سره زموږ دوامداره او د خلکو متمرکز شراکت نور هم پياوړی کړو ، "مودي د جنوري په مياشت کې په X کې په يوه پوست کې وويل.

د هند عمده خبري رسنۍ، چې ډيری وختونه د مودي د هندو ملتپال حکومت لپاره د خولې په توگه کار کوي، د بنگله ديش په اسلامپاله گوند تمرکز کوي. "جماعت اسلامي څه شی دی؟ د پاکستان ملاتړی سياسي گوند چې د **شيخ حسينه** حکومت يې نسکور کړ، "يو سرليک ولولئ. "جماعت ممکن په بنگله ديش کې کنترول ترلاسه کړي،" بل ولولئ، د مودي د بهارتيا جنتا گوند (BJP) د يوه لور پوري غړي په حواله.

ځينو منتقدينو ادعا وکړه چې هند "په پټه" د **حسيني** سره د ټاکنو په گټلو کې مرسته وکړه، په داسې حال کې چې نورو وويل چې نوي ډيلي د بنگله ديش د رايو په اړه د متحده ايالاتو او اروپايانو انتقادونو کمولو لپاره خپل نفوذ کارولی.

د مودي هندو ملتپاله بي جي پي گوند په 2014 کې واک ته ورسېد، او د هندو راشترا يا هندو ملت لپاره د مودي ژمنې، په داسې حال کې چې سيکولريزم ته يې شا اړول د هند د بهرنۍ پالیسۍ اصلي اصول کمزوري کړي دي.

په 2019 کې، **دمودي** حکومت د تابعيت جنجالي قوانين تصويب کړل چې د مسلمانانو ضد په توگه نيوکې شوي. د بي جي پي د مهاجرت ضد بيا نيه د سخت دريځ گوند غړي گوري چې ډيری وختونه د مسلمانانو "نفوذ کونکو" په وړاندې اعتراض کوي او د هند د کورنيو چارو وزير اميت شاه په لويديځ بنگال کې د يوې ټاکنيزې غونډې په جريان کې په بده مرغه بنگله ديش مهاجرين "ترمايت" بولي.

د يوه اوږد مهاله مشر د ليري کولو انقلاب، چې مسلمان اکثریت او هندو اقلیت يې په سوله ايز ژوند کې ساتلی و، د بنگله ديش ټولني لپاره يو نوی فصل پرانيست. ايا دا به د بي ثباتۍ دوره ثابته کړي چې په هغه کې اسلامي گوند، جماعت، په ټولنه واکمن وي؟ ايا د بنگله ديش سيکولر تاريخ به هير شي؟ وروستی پوښتنه به دا وي، چې په سنت مارټين ټاپو کې به د امريکا نوي پوځي اډه کله پرانيستل شي؟

ددې مقالې د ليکونکي په اړين څو کرښي :

ستيون ساهيوني دوه ځله جايزه گټونکي ژورناليست دی. هغه د نړيوال تحقيق لپاره منظم مرسته کوونکی دی.

ستيون ساهيوني

-----**په درناوی «26-08-2024»**

.....

